

A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés

Tudnivalók

**A Europe Direct szolgáltatás az Európai Unióval
kapcsolatos kérdéseire segít Önnek választ találni.**

Ingyenesen hívható telefonszám (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) A legtöbb hívás és a megadott információk ingyenesek
(noha egyes mobiltelefon-szolgáltatókon keresztül,
telefonfülkékből és hotelekből a számot csak díjfizetés
ellenében lehet hívni).

Bővebb tájékoztatást az Európai Unióról az interneten talál
(<http://europa.eu>).

Designed by EWORX

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2016

A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés:
ISBN 978-92-9243-812-8
doi:10.2847/39148

© Európai Unió, 2016

A sokszorosítás a forrás megjelölésével megengedett.

Printed in Luxembourg

ELEMIKLÓR-MENTES PAPÍRRRA NYOMTATVA (ECF)

A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés

Tudnivalók

Tartalomjegyzék

1	Mit jelent a nemzetközi védelem?	1
2	Mit jelent a visszaküldés tilalma, és kire vonatkozik?	2
3	Ki kap nemzetközi védelmet az EU-ban?	3
4	Mi a különbség a migráns és a nemzetközi védelemre szoruló személy között?	5
5	Nekem kell eldöntenem, hogy a személy nemzetközi védelemre szorul-e?	6
6	Milyen jogokkal rendelkeznek a potenciálisan nemzetközi védelemre szoruló személyek, amikor kapcsolatba kerülök velük?	7
7	Mi a felelősségem a kiszolgáltatott személyekkel szemben?	8
8	Mi a feladatom egy gyermekkel vagy magát gyermeknek valló személlyel kapcsolatban?	9
9	Előfordulhat, hogy az emberkereskedelem áldozata nemzetközi védelemre is szorul?	11
10	Ki kérhet nemzetközi védelmet?	13
11	Hamis okmányokkal vagy okmányok nélkül utazó személy is folyamodhat nemzetközi védelemért?	14

12	Miből veszem észre, hogy valaki nemzetközi védelmet szeretne kérni?	15
13	Mikor és hogyan kell tájékoztatnom azokat az embereket, akik nemzetközi védelemért kívánnak folyamodni?	17
14	Mikor lesz valakiből nemzetközi védelmet kérelmező?	19
15	Miről ismerem fel, ha egy személy nemzetközi védelemért folyamodik?	20
16	Mit tegyek, ha egy személy felém jelzi azt a szándékát, hogy nemzetközi védelmet kér?	21
17	Mit tegyek, ha a jelek szerint valaki védelemre szorulhat, de nem jelezte, hogy védelemért kíván folyamodni?	23
18	Mi a teendő, ha egy személy menedékért folyamodott, de a gyanúm szerint csak ki akarja használni a rendszert?	25
19	Mi történik, ha nem veszek észre egy olyan személyt, aki nemzetközi védelemért szeretne folyamodni?	26
20	Néha kimerültnek érzem magam, sőt, dühös vagyok azokra az emberekre, akikkel napi szinten foglalkoznom kell. Normális jelenség ez?	27
	A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés	28

1 Mit jelent a nemzetközi védelem?

A nemzetközi védelemre szoruló személyek számára hazájukban nem biztosítottak az alapvető emberi jogok és a fizikai biztonság, ezért kénytelenek elmenekülni az üldöztetés, az embertelen vagy megalázó bánásmód veszélye vagy az emberi jogok más súlyos megsértései elől. A nemzetközi közösségnek emiatt közbe kell avatkoznia, és eleget kell tennie a nemzetközi és uniós jog szerinti kötelezettségének, hogy nemzetközi védelmet biztosítson azoknak, akik hazájukban nem jutnak hozzá a védelemhez.

Az uniós menekültügyi joganyag a nemzetközi védelem két formájáról rendelkezik: a menekült jogállásról és a kiegészítő védelmi jogállásról.

A menekültek és a kiegészítő védelemre jogosult személyek egységes jogállásának elve alapján a kiegészítő védelmi jogállásra jogosultak számára ugyanazokat a jogokat és kedvezményeket kell biztosítani, mint a menekülteknek, és ugyanolyan jogosultsági feltételeket kell alkalmazni rájuk. Az Ön országa ezek mellett humanitárius okokból a védelem más formáiról is rendelkezhet.

A biztonsághoz és a megfelelő menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés az egyik alapvető eleme annak, hogy a nemzetközi védelemre szoruló személy élhessen az őt megillető jogokkal.

Az első vonalban dolgozó tisztviselőként Önnek döntő szerepe van a rászoruló személyek védelemhez való hozzájutásának biztosításában.

2 Mit jelent a visszaküldés tilalma, és kire vonatkozik?

A visszaküldés tilalma a tagállamoknak azt a kötelezettségét jelenti, hogy **tartózkodjanak attól, hogy bárkit olyan terület határára vagy bármely olyan helyre utasítsanak ki vagy küldjenek vissza, ahol üldöztetésnek, halálbüntetésnek, kínzásnak vagy más embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek lehet kitéve, még akkor is, ha a migrációs helyzete rendezetlen.** Menekültügyi összefüggésben a visszaküldés tilalmának elve maga után vonja azt a követelményt, hogy a nemzetközi védelmet kérő személyeknek biztosítani kell a hozzáférést a terület-hez és a tisztességes és hatékony menekültügyi eljárásokhoz, hogy el lehessen dönteni, hogy a személy részesüljön-e a nemzetközi védelemben.

A visszaküldés tilalma a kényszerű eltávolítás bármely formájára alkalmazandó, beleértve a kiutasítást, kitoloncolást, kiadatást, nem hivatalos átadást vagy „kiadatást” és a határon való beléptetés megtagadását. **Ebbe a közvetett visszaküldés is beletartozik, amikor a személy olyan harmadik országba tér vissza, ahol fennáll a visszaküldés veszélye.** A menedékkérőt az egyéni esetre vonatkozó kellő garanciák nélkül nem lehet harmadik országba visszaküldeni a kérelem elbírálása érdekében. Az ilyen garanciák közé tartozik, hogy a személyt ismét be fogják engedni az említett országba, hatékony védelemben részesül a visszaküldéssel szemben, lehetősége lesz menedéket kérni és kapni, továbbá az elfogadott nemzetközi normák szerinti bánásmódban lesz része.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Az első vonalban dolgozó tisztviselők meghatározó szerepe” című részét.

3 Ki kap nemzetközi védelmet az EU-ban?

Az uniós menekültügyi joganyag a nemzetközi védelem két formájáról rendelkezik: a menekült jogállásról és a kiegészítő védelmi jogállásról. Az Ön országa ezek mellett humanitárius okokból a védelem más formáiról is rendelkezhet.

- **Menekült** az a személy, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt kénytelen volt elmenekülni az állampolgársága szerinti országból, illetve hontalan személyek esetében a korábbi szokásos tartózkodási hely országából, és nem tud, vagy félelmében nem akar oda visszatérni.
- **Kiegészítő védelemben** azok a személyek részesülnek, akik nem minősülnek menekültnek, mégis nemzetközi védelemre szorulnak. Az EU területén kiegészítő védelemben részesülnek azok, akik országukba visszatérve a **súlyos sérelem** valós veszélyének lennének kitéve. Az alábbiak minősülnek súlyos sérelemnek:
  - halálbüntetés kiszabása vagy végrehajtása
  - kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés alkalmazása
  - nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében fellépő súlyos és egyedi fenyegetettség.

A menedékkérőkkel elsőként kapcsolatba kerülő tisztviselőként az Ön feladatkörébe beletartozik a potenciálisan nemzetközi védelemre szoruló személyek, valamint a különleges szükségletekkel rendelkező személyek – köztük a gyermekek és az emberkereskedelem áldozatainak – helyes felismerése és továbbirányítása.

Az embereknek esetenként halmozott szükségletei vannak, így többirányú átirányításra lehet szükség.

Ne feledje, hogy amikor feltehetően nemzetközi védelemre szoruló személyekkel kerül kapcsolatba, nemcsak saját hazáját, de az EU egészét is képviseli.

Miből áll a közös európai menekültügyi rendszer?

A közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) a genfi egyezmény teljes körű, inkluzív alkalmazásán alapuló közös rendszer. Célja, hogy tisztességes, humánus bánásmódot biztosítson a nemzetközi védelmet kérelmezők számára, harmonizálja a menekültügyi rendszereket, és a kötelező jogszabályok alapján csökkentse a tagállamok közötti különbségeket, valamint erősítse a gyakorlati együttműködést a nemzeti menekültügyi hatóságok és a menekültügy külső dimenziója között.

A KEMR az alábbi jogi eszközökből áll, amelyek közös, magas szintű normákat és fokozott együttműködést írnak elő, hogy biztosítsák, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezőket egységesen tisztességes és hatékony rendszerben kezeljék, bárhol is folyamodnak nemzetközi védelemért:

A menekültügyi eljárásokról szóló átdolgozott **irányelv**, amelynek célja a tisztességes, gyors és jó minőségű határozatok meghozatala.

A befogadási feltételekről szóló átdolgozott **irányelv**, amely biztosítja, hogy a menedékkérők számára a befogadás anyagi feltételei az EU egész területén humanusak legyenek, és az érintett személyek alapvető jogait teljes mértékben tiszteletben tartsák.

Az átdolgozott **kvalifikációs irányelv**, amely tisztázza a nemzetközi védelem megadásának okait. Az irányelv különféle jogokról és integrációs intézkedésekről is rendelkezik a nemzetközi védelemben részesülők számára.

Az átdolgozott **dublini rendelet** tisztázza a kérelem vizsgálatáért felelős tagállam meghatározásának folyamatát.

Az átdolgozott **EURODAC-rendelet** javítja az uniós menekültügyi ujjlenyomat-adatbázis működését.

4

Mi a különbség a migráns és a nemzetközi védelemre szoruló személy között?

A „migráns” tág fogalom, beletartoznak mindazok, akik elhagyják az egyik országot vagy régiót, hogy egy másikban telepedjenek le. A migránsok egy része önként dönt a költözés mellett, különféle okokból: ezek többnyire nem védelmi jellegű okok, hanem például családi kötelek vagy gazdasági nehézségek motiválják. **A nemzetközi védelemre szoruló személyek** ezzel szemben azért **kényszerülnek menekülni, hogy az életüket mentse, vagy megőrizze a szabadságukat.** A származási országukban nem jutnak védelemhez; gyakran valójában éppen a saját kormányuk fenyegeti őket üldöztetéssel. Ha más országok nem engedik be őket, és nem kínálnak védelmet, előfordulhat, hogy halál, üldöztetés vagy más súlyos emberi jogi sérelem vár rájuk.

A modern migrációs minták gyakran vegyesek. A egyes migrációs áramlatokban valódi védelemre szoruló és nem védelmi jellegű okokból útnak induló személyek haladnak egymás mellett, ugyanazon az útvonalakon és közlekedési eszközökön. Az út sokszor hosszú, kemény és veszélyes, a szervezése pedig gyakran illegális. Ilyen körülmények között sok nehézséget okozhat, ugyanakkor nagyon fontos feladat felismerni azokat, akik esetleg nemzetközi védelemért folyamodnának.

5 Nekem kell eldöntennem, hogy a személy nemzetközi védelemre szorul-e?

Nem. Nem az Ön feladata megítélni, hogy egy személy nemzetközi védelemre szorul-e, vagy hogy hiteles-e a beszámolója. Egy másik eljárás fog indulni egy másik helyen, ahol a menekültügyi döntéshozó hatóság tisztviselői megvizsgálják a kérelmet, és az uniós és nemzetközi jognak megfelelően eldöntik, hogy a személy jogosult-e nemzetközi védelemre.

Az Ön feladata, hogy megkeresse azokat a személyeket, akik feltehetően nemzetközi védelemért szeretnének folyamodni, tájékoztassa őket ennek lehetőségéről, majd továbbirányítsa az illetékes hatósághoz azokat, akik jelezték ezen szándékukat.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Az első vonalban dolgozó tisztviselők meghatározó szerepe” című részét.

6 Milyen jogokkal rendelkeznek a potenciálisan nemzetközi védelemre szoruló személyek, amikor kapcsolatba kerülök velük?

Azokat a személyeket, akik nemzetközi védelemre szorulhatnak, megilletik bizonyos jogok, függetlenül attól, hogy kifejezetten folyamodtak-e nemzetközi védelemért, vagy sem. Sok esetben az Ön feladata lesz gondoskodni arról, hogy ezeket a jogokat garantálják.

A **visszaküldés tilalmának** elve minden személyre érvényes, függetlenül attól, hogy a jogállását hivatalosan megállapították-e már. A tagállamoknak kötelessége tartózkodni attól, hogy a személyeket olyan helyre küldjék vissza, ahol üldöztetésnek, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek, például kínzásnak lehetnek kitéve, még akkor is, ha a migrációs helyzetük rendezetlen.

A további jogok közé tartozik a **menekültügyi eljárás-hoz való hatékony hozzáférés**, a menedékkérelem lehetőségéről szóló **tájékoztatás joga** egy számára érthető nyelven, amibe beletartozik a **tolmács** rendelkezésre állása, valamint az **UNHCR**-rel vagy **más**, a kérelmezőknek jogi tanácsadást biztosító **szervezettel** való **kommunikáció lehetősége**.

Ne feledje, hogy minden embert az **emberi méltóság teljes tiszteletben tartásával** és az alapvető emberi jogoknak megfelelően kell kezelni, beleértve a sürgősségi egészségügyi ellátás biztosítását és az alapszükségletek kielégítését. A kiszolgáltatott személyeket, köztük a gyermekeket és az emberkereskedelem áldozatait meg kell keresni, és tovább kell irányítani a megfelelő eljárásokhoz.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Az első vonalban dolgozó tisztviselők meghatározó szerepe” című részét.

7 Mi a felelősségem a kiszolgáltatott személyekkel szemben?

A kiszolgáltatott személyek közé tartoznak különösen a gyermekek, a kísérő nélküli gyermekek, a mozgássérültek, az idősek, a várandós nők, a gyermeküket egyedül nevelő szülők, az emberkereskedelem áldozatai, a súlyos betegségben szenvedő személyek, a mentális zavarokkal küzdő személyek, valamint a kínzáson, nemi erőszakon vagy a pszichikai, fizikai vagy szexuális erőszak más súlyos formáján átesett személyek.

A határátkelőhelyek és idegenrendészeti fogdák az elsődleges helyszínek közé tartoznak, ahol a kiszolgáltatott személyek különleges szükségleteit jelezni lehet, vagy észre lehet venni. Az első vonalban dolgozó tisztviselőként az Ön feladata, hogy **felismerje a kiszolgáltatott személyek különleges szükségleteit**, és **további elbírálás és/vagy támogatás céljából továbbirányítsa** őket a nemzeti hatóságokhoz és más érdekelt felekhez, például NGO-khoz és az UNHCR-hez, amelyek arra szakosodtak, hogy a nemzeti jogszabályoknak és gyakorlatnak megfelelően reagáljanak a szükségleteikre. Győződjön meg arról, hogy ismeri a nemzeti átirányítási eljárásokat, és kéznél vannak a megfelelő szervek elérhetőségei.

A sürgősségi egészségügyi problémákkal és az alapszükségletekkel mindig haladéktalanul foglalkozni kell, és ezek elsőbbséget élveznek a migrációs szempontokkal szemben. A család egységét a lehetőségekhez mérten meg kell őrizni, a gyermekeket nem szabad elválasztani szüleiktől vagy hozzátartozóiktól.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Figyeljen oda a kiszolgáltatottságra” című részét.

8

Mi a feladatom egy gyermekkel vagy magát gyermeknek valló személlyel kapcsolatban?

A vonatkozó nemzetközi és európai jogi normákkal és jogszabályokkal összhangban **gyermeknek számít minden 18 év alatti ember**, kivéve, ha a gyermekre alkalmazandó törvény szerint a nagykorúságot korábban éri el. Még ha nem is biztos abban, hogy a magát gyermeknek valló személy tényleg kiskorú, a nemzeti jogszabálynak és gyakorlatnak megfelelően korbecslés céljából a felelős hatósághoz kell irányítania.

A gyermekek eredendően kiszolgáltatottak, ezért nagyon fontos különösen fogékonyak lenni a speciális szükségleteikre, főleg ha kísérő nélkül vagy felnőtt hozzátartozóiktól elszakítva érkeznek. A kísérő nélküli és felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekeket a nemzeti jogszabály és gyakorlat szerint és az uniós jogban előírt garanciákkal összhangban a lehető leggyorsabban meg kell keresni, és tovább kell irányítani a felelős hatóságokhoz. Győződjön meg arról, hogy tisztában van a nemzeti átirányítási eljárásokkal, és rendelkezik a szakirányú gyermekvédelmi szolgálatok és más felelős érdekeltek elérhetőségeivel.

Mindig őrizze meg a megfigyelő pozícióját, és ügyeljen az emberkereskedelem esetleges jeleire. Van bármilyen szokatlan a most látott helyzetben? Milyen a gyermek – csendes, közönyös/távolságtartó, zavart, ijedt, dühös? Vár valaki a gyermekre, vagy a gyermek nézeget egy másik felnőttre? Ha bármikor felmerül az észszerű gyanú, hogy a gyermeket emberkereskedelem fenyegetheti, vagy más okból védelemre szorul, azonnal el kell indítani a nemzeti jogszabály és gyakorlat szerinti átirányítási mechanizmust és az első vizsgálatot.

Ügyeljen a **gyermekbarát kommunikációra**, figyelembe véve a gyermek életkorát és érettségét. **Folyamatosan tájékoztassa** arról, mi történik, és mi fog történni. Biztosítsa az **alapszolgáltatásokhoz való hozzáférést**.

A **gyermek mindenek felett álló érdekét** a gyermeket érintő **intézkedésekben és döntésekben mindig elsődleges szempontnak kell tekinteni**. Általános szabály, hogy a gyermekeket nem szabad elválasztani az őket kísérő szülőktől vagy hozzátartozóktól, kivéve, ha észszerűen feltételezhető, hogy nem ez a mindenek felett álló érdekük. Ilyen esetben a nemzeti jogszabálynak és gyakorlatnak megfelelően haladéktalanul tájékoztatni kell a speciális gyermekvédelmi szolgálatokat.

Alkalmazni kell a visszaküldés tilalmának elvét. Kiutasítás esetén tiszteletben kell tartani a visszatérési irányelv 10. cikkében a gyermekekre nézve előírt biztosítékokat.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Kísérő nélküli vagy felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekek” című részét.

További információért tekintse meg a Frontex VEGA kézikönyvet a gyermekekről.¹

---

¹ http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

9 Előfordulhat, hogy az emberkereskedelem áldozata nemzetközi védelemre is szorul?

Amennyiben okkal feltételezhető, hogy egy személy emberkereskedelem áldozata lehet, a nemzeti jogszabálynak és gyakorlatnak megfelelően szakszerű segítségnyújtásért és támogatásért tovább kell irányítani a felelős hatóságokhoz és szolgálatokhoz. Győződjön meg arról, hogy ismeri az emberkereskedelem áldozataira vonatkozó nemzeti átirányítási eljárásokat, és kéznél vannak a megfelelő szervek elérhetőségei.

Az **emberkereskedelem áldozatai** azonban **esetenként nemzetközi védelemre is szorulhatnak**, ezért **hozzáférést kell kapniuk a menekültügyi eljáráshoz**. Az emberkereskedelem áldozatait minden esetben megfelelően tájékoztatni kell a menedékkérelemhez való jogukról.

Vigyázzon, mert az emberkereskedő még ott lehet a közelben. Fontos, hogy mindenki lehetőséget kapjon arra, hogy a saját nevében, szabadon, négy szemközt beszélhessen. Gondoskodjon arról, hogy senki ne szóljon közbe és/vagy ne válaszoljon meg kérdéseket a másik személy nevében, csak ha az ő mindezek felett álló érdekében jár el. Kísérő nélküli vagy felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekek esetében különösen figyelni kell az emberkereskedelem lehetséges jeleire.

Nők és lányok esetében lehetőség szerint biztosítani kell egy női tisztviselő jelenlétét a velük elsőként kapcsolatba kerülő tisztviselők között. A nők és lányok esetében nem szabad szorgalmazni a szexuális erőszakkal vagy kizsákmányolással kapcsolatos incidensekről vagy bűncselekményekről szóló beszá-

molót. Amennyiben az életkorukat figyelembe véve helyénvaló, diszkréten meg kell kérdezni, hogy lehetnek-e várandósak, és szükség esetén tájékoztatni kell őket az igénybe vehető segítségről.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Halmazott védelmi szükségletekkel rendelkező személyek” című részét.

10

Ki kérhet nemzetközi védelmet?

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy nemzetközi védelmet kérjen.

A menedékjogot a genfi egyezmény, az Európai Unió Alapjogi Chartája és más nemzetközi és európai jogi eszközök is elismerik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy aki nemzetközi védelemért folyamodik, minden esetben meg is kapja. Minden menekültügyi rendszerre igaz, hogy bizonyos kérelmeket elutasítanak, másokat pedig elfogadnak, de mindegyiket az európai és a nemzetközi jognak megfelelően kell elbírálni.

A biztonsághoz és a megfelelő eljárásokhoz való hozzáférés a menedékjog hatékony gyakorlásának alapvető eleme. A menedékkérőkkel elsőként kapcsolatba kerülő tisztviselőként Önnek döntő szerepe van azoknak a megkeresésében, akik nemzetközi védelemért szeretnének folyamodni, és a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférésük biztosításában.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Ki akarhat védelemért folyamodni?” című részét.

11 Hamis okmányokkal vagy okmányok nélkül utazó személy is folyamodhat nemzetközi védelemért?

Igen. Mindenkinek joga van nemzetközi védelemért folyamodni, függetlenül attól, hogy illegálisan utazott be vagy tartózkodik a tagállam területén, hamis okmányokat használ, vagy egyáltalán nem rendelkezik okmányokkal.

A nemzetközi védelemre szoruló személyek többsége életveszélyesen erőszakos helyzetekbe kerül, emiatt ritkán van lehetőségük arra, hogy beszerezzék az EU-ba legális úton való beutazáshoz előírt okmányokat.

A genfi egyezménynek és a schengeni határellenőrzési kódexnek megfelelően, a nemzetközi védelmet kérelmezőket nem lehet az illegális beutazásuk vagy jelenlétük miatt büntetni, amennyiben haladéktalanul jelentkezik a hatóságoknál. Még a hamis okmányok vizsgálata közben is megteheti a személy, hogy nemzetközi védelemért folyamodik. Ilyen esetben a rendőrségi nyomozást le kell állítani, és a menekültügyi eljárást el kell indítani.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Ki akarhat védelemért folyamodni?” című részét.

12 Miből veszem észre, hogy valaki nemzetközi védelmet szeretne kérni?

Sokan azok közül, akik esetleg nemzetközi védelemre szorulnak, nem folyamodnak aktívan menedékért abban az országban, ahová megérkeztek. Közülük sokan esetleg nem ismerik a jogait és kötelességeiket, vagy úgy döntenek, hogy nem kérnek védelmet, egyéni helyzetük miatt, vagy mert mások, például az embercsempészek félretájékoztatják őket a lehetőségeikkel kapcsolatban.

Fontos ezért **odafigyelni** az arra utaló **jelekre**, hogy **egy személy nemzetközi védelemért szeretne folyamodni**.

Különbféle módokon derülhet fény annak a jeleire, hogy egy személy nemzetközi védelemért szeretne folyamodni. Ezeket észreveheti a megfigyelés során, megtudhatja a személlyel vagy más személyekkel való közvetlen kapcsolatból, kikövetkeztetheti a személy által bemutatott dokumentumokból, és/vagy más körülmények között értesülhet róluk. Annak érdekében, hogy a jelzéseket gyorsabban és pontosabban észlelje, **fordítson külön figyelmet az alábbi elemekre**:

1. **Ki ez a személy** (életkor; nem; családi állapot; etnikai hovatartozás, vallás és nemzetiség)
2. **Honnan jött a személy** (származási ország; az érkezés általános körülményei)

3. Mit mond/mitől fél a személy:

- Gyilkosság vagy kivégzés
- Üldöztetés
- Kínzás
- Háború
- Hazatérés

4. Mit szeretne a személy:

- Segítséget
- Védelmet
- Találkozni az ENSZ/UNHCR képviselőjével/egy ügyvéddel

5. Mit tud megfigyelni (megjelenés és viselkedés):

- A tisztviselőhöz való közeledés/elkerülő magatartás
- Félelem, stressz vagy szokatlan hallgatás
- Szokatlan viselkedés és/vagy attitűd
- Megjelenés (sérülések, hegek, ruházat, holmik stb.)

A tájékoztatás az egyik döntő eleme a menekültügyi eljáráshoz való hatékony hozzáférés biztosításának. Az első vonalban dolgozó tisztviselőként az Ön szerepe biztosítani, hogy aki nemzetközi védelemért kíván folyamodni, az meg is tudja tenni. Ezért proaktívan tájékoztatnia kell őket a menedékkérelemhez való jogról, az ezzel járó jogokat és kötelezettségeket is beleértve.

Lásd a Gyakorlati útmutató „A jelek nem teljes körű listája” című részét.

13

Mikor és hogyan kell tájékoztatnom azokat az embereket, akik nemzetközi védelemért kívánnak folyamodni?

Az első vonalban dolgozó tisztviselőként az Ön szerepe biztosítani, hogy aki nemzetközi védelemért kíván folyamodni, az meg is tudja tenni. Ezért proaktívan tájékoztatnia kell őket a menedékkérelemhez való jogról, az ezzel járó jogokat és kötelezettségeket is beleértve. A tájékoztatás fő célja, hogy a potenciálisan nemzetközi védelemre szoruló személyek ténylegesen hozzáférjenek a menekültügyi eljáráshoz.

A nemzetközi védelemért való folyamodás lehetőségéről általában véve a külső határokon, az idegenrendészeti fogdákból és a határátkelőhelyeken, köztük a tranzitzónákban kell tájékoztatást adni. Az is jó gyakorlatnak tekinthető azonban, ha az ilyen tájékoztatás abban a pillanatban megtörténik, amikor a határőrizetért felelős hatóságok feltartóztatják a határátkelőhelyeket elkerülni próbáló embereket.

Bizonyosodjon meg arról, hogy tisztában van azzal, hogy a nemzeti jogszabály és gyakorlat alapján és az uniós jognak megfelelően milyen felvilágosítást kell adni. A tájékoztatást **kellő időben**, a lehető legteljesebb formában kell megadni. A kommunikációnak a **személy számára érthető nyelven** kell folynia. Szükség esetén gondoskodni kell a tolmácsolásról. **A nyelvhasználatát és kommunikációját hozzá kell igazítani az Ön előtt álló személy neméhez, életkorához, fizikai és mentális állapotához és/vagy iskolázottságához.** Nők és lányok esetében lehetőség szerint biztosítani kell egy női tisztviselő

és egy női tolmács jelenlétét a velük elsőként kapcsolatba kerülő tisztviselők között.

Lásd a Gyakorlati útmutató „A jelek nem teljes körű listája” című részét.

14 Mikor lesz valakiből nemzetközi védelmet kérelmező?

Egy személyből akkor lesz nemzetközi védelmet kérelmező, ha védelemért folyamodott. Az uniós menekültügyi joganyag szerint akkor lehet úgy tekinteni, hogy egy személy védelemért folyamodik, ha **bármilyen formában és bármely hatóságnak kifejezi a nemzetközi védelem kérelmezésének szándékát**, vagy úgy lehet érteni, hogy nemzetközi védelmet kér. Ehhez nem feltétlenül kell használni a konkrét „menedék” vagy „menekült” szót. A nemzetközi védelmet kérelmezőknek meg kell adni az ezzel a jogállással járó összes jogot és kötelezettséget.

Az első vonalban dolgozó tisztviselőként gyakran Ön az országa első olyan képviselője, akivel a potenciálisan nemzetközi védelemre szoruló személy kapcsolatba kerül. Az ilyen személyek sok esetben elsőként Önnek tudják jelezni azt a szándékukat, hogy nemzetközi védelmet kérnek.

Ne feledje, hogy a nemzetközi védelemre szorulók sokszor félnek a saját hazájuk tisztviselői részéről elszenvedett üldöztetéstől, vagy az utazásuk során más országok tisztviselői rosszul bántak velük. Sok esetben nem mernek közvetlenül Önhöz fordulni vagy aktívan menedéért folyamodni. **A menedékkérőkkel elsőként találkozó tisztviselőként Önnek döntő szerepe van a bizalom légkörének megteremtésében és az olyan személyek proaktív megkeresésében, akik feltételezhetően nemzetközi védelmet akarnak kérni, a menedékkérelem jogáról való tájékoztatásukban és a megfelelő eljárásokhoz való irányításukban.**

Lásd a Gyakorlati útmutató „Mi a következő teendő, ha a személy nemzetközi védelmet kér” című részét.

15 Miről ismerem fel, ha egy személy nemzetközi védelemért folyamodik?

A menedékkérőkkel elsőként kapcsolatba kerülő tisztviselőként gyakran Ön lesz hazája első képviselője, akivel az EU-ba érkező harmadik országbeli állampolgárok kapcsolatba lépnek, és aki felé elsőként jelezni tudják a menedékkérelem iránti szándékukat.

Legyen tisztában azzal, hogy a nemzetközi védelem kérelmezésére való szándékukat az emberek különféle formákban fejezhetik ki. **A beutazás megtagadása esetén az üldöztetéstől vagy súlyos sérelemtől való félelem bármilyen – akár szóbeli, akár írásbeli – kifejezése ilyen kérelemnek minősül.** Ehhez nem feltétlenül kell használni a konkrét „menedék” vagy „menekült” szót.

Azt, hogy a személy talán nemzetközi védelemért szeretne folyamodni, olyan kulcsszavak jelezhetik, mint a **megöletéstől való félelem, az üldöztetés, a kínzás, a háború és/vagy a hazatéréstől való félelem.** Előfordulhat, hogy a személy segítséget vagy védelmet kér, illetve találkozni szeretne az **ENSZ vagy az UNHCR** képviselőjével vagy egy **ügyvéddel** stb.

Az a személy, aki jelezte a nemzetközi védelem iránti kérelem szándékát, ezzel kérelmezővé válik, az ezzel a jogállással járó összes jogokkal és kötelezettségekkel együtt, és további elbírálásra **a felelős hatóságokhoz kell irányítani.** Ne feledje, hogy a beutazáskor alkotott ítélete döntő fontosságú. Konzultáljon a felettesével, amennyiben az Ön előtt álló személy szándékait illetően kétségei támadnak.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Ismerje fel, ha valaki nemzetközi védelemért folyamodik” című részét.

16 Mit tegyek, ha egy személy felém jelzi azt a szándékát, hogy nemzetközi védelmet kér?

Amint a személy jelezte azt a szándékát, hogy nemzetközi védelemért folyamodna, ezzel **kérelmezővé válik**, és további elbírálásra a **felelős hatóságokhoz kell irányítani**. Annak a hatóságnak a tisztviselőjeként, amelyhez a nemzetközi védelem iránti kérelmek feltehetőleg érkezni fognak, kötelessége tájékoztatni a kérelmezőt arról, hogy a kérelmet hol és hogyan kell benyújtania.

A nemzetközi védelmet kérelmezőket megilletik bizonyos, ezzel a jogállással járó jogok és kötelezettségek, köztük a maradáshoz való jog, a befogadás alapvető anyagi feltételeihez való jog, különleges eljárási és/vagy befogadási szükségletek esetén a megfelelő támogatás, a menekültügyi eljárásról szóló részletes tájékoztatáshoz való jog egy számukra érthető nyelven és a fogva tartás esetén járó garanciák. A menedékkérőkkel elsőként kapcsolatba kerülő tisztviselőként az Ön feladata, hogy segítse e jogok biztosítását, például azzal, hogy a kérelmezőket a megfelelő hatóságokhoz és szervezetekhez irányítja.

Miután megtörtént a kérelem, ezt regisztrálni kell.

- **Amennyiben Ön a kérelem nyilvántartásba vételére hatáskörrel rendelkező hatóságnál dolgozik**, ezt három munkanapon belül **meg kell tennie**.

- **Ha más hatóságnál dolgozik, tovább kell küldenie a kérelmet a hatáskörrel rendelkező hatósághoz**, hogy a kérelem megtételétől számított hat munkanapon belül **regisztrálhassa**. Ajánlatos a nemzeti jogszabályoknak és gyakorlatnak megfelelően írásbeli nyilvántartást vezetni arról, hogy megkapta a kérelmet.

Ne feledje, hogy a nemzetközi védelmet kérőket az illegális beutazásuk vagy jelenlétük miatt nem szabad büntetni, feltéve, hogy haladéktalanul jelentkeznék a hatóságoknál.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Mi a következő teendő, ha a személy nemzetközi védelmet kér” című részét.

17 Mit tegyek, ha a jelek szerint valaki védelemre szorulhat, de nem jelezte, hogy védelemért kíván folyamodni?

Sokan azok közül, akik esetleg nemzetközi védelemre szorulnak, nem kérnek aktívan menedéket. Lehet például, hogy nem ismerik az ehhez való jogot vagy az eljárásokat, lehetnek emberkereskedelem áldozatai vagy az üldöztetés vagy a nehéz utazás következtében traumától szenvedők. A nemzetközi védelemre szoruló személyeknek emellett gyakran nincsenek információik a jogaikról és kötelezettségeikről, más tagállamban élő hozzátartozóik vannak, akikhez reményeik szerint csatlakoznának, vagy mások – köztük az embercsempészek – félretájékoztatták őket a lehetőségekről. Irreális elvárás lenne, hogy alaposan ismerjék a menekültügyi és dublini eljárásokat, a határátkelőhelyeken vagy a fogdákból kialakult félelem helyett teljes mértékben megbízzanak a hatóságokban, illetve hogy tudják az eljáráshoz hozzáférést biztosító pontos szavakat és kifejezéseket.

A tájékoztatás az egyik fő elem ahhoz, hogy a potenciálisan nemzetközi védelemre szoruló személyek ténylegesen hozzáférjenek a menekültügyi eljáráshoz, és jól informált döntéseket tudjanak hozni arról, akarnak-e nemzetközi védelemért folyamodni.

Ne feledje, hogy az Ön kötelezettségei közé tartozik annak biztosítása, hogy – még ha nem is folyamodott nemzetközi védelemért – senkit ne küldjenek vissza olyan helyre, ahol üldöztetésnek, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek, például kínzásnak lehet kitéve, még akkor sem, ha a migrációs helyzete rendezetlen. A hazatérést mindig a bejáratott eljárások szerint kell lebonyolítani,

a szükséges jogi biztosítékokat és garanciákat is beleértve.

Konzultáljon felettesével, ha bármilyen kétsége merül fel az Ön előtt álló személy szándékaival kapcsolatban, különösen ha a származási vagy tranzitországba való visszatérése az európai és nemzetközi jog megsértésének minősülhetne.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Mi a következő teendő, ha az esetlegesen védelemre szoruló személy nem akar nemzetközi védelmet kérni” című részét.

18

Mi a teendő, ha egy személy menedékért folyamodott, de a gyanúm szerint csak ki akarja használni a rendszert?

Az a személy, aki jelezte a nemzetközi védelem iránti kérelem szándékát, ezzel kérelmezővé válik, az ezzel a jogállással járó összes jogokkal és kötelezettségekkel együtt, és további elbírálásra a felelős hatóságokhoz kell irányítani.

Ne feledje, nem az Ön feladata megítélni, hogy egy személy nemzetközi védelemre szorul-e, vagy hogy hiteles-e a beszámolója. Ez a menekültügyi hatóság felelőssége. Minden menekültügyi rendszerre igaz, hogy bizonyos kérelmeket elutasítanak, másokat pedig elfogadnak, de mindegyiket az európai és a nemzetközi jognak megfelelően kell elbírálni.

Ettől függetlenül érdemes lehet konzultálnia a felettesével, vagy tájékoztatni a felelős hatóságot a kétségeinek okairól.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Ki akarhat védelemért folyamodni?” című részét.

19

Mi történik, ha nem veszek észre egy olyan személyt, aki nemzetközi védelemért szeretne folyamodni?

A helyzet téves megítélése és a személy illetékes hatósághoz való irányításának elmaradása súlyos következményekkel járhat a személyre nézve. **Előfordulhat, hogy visszaküldik egy olyan országba, ahol az élete vagy szabadsága kerül veszélybe, vagy üldöztetés, halál, kegyetlen vagy embertelen bánásmód vagy más súlyos emberi jogi sérelem fenyegeti.**

Az első vonalban dolgozó tisztviselőként Önnek döntő szerepe van a rászoruló személyek védelemhez való hozzájutásának biztosításában. Konzultáljon a felettesével, amennyiben az Ön előtt álló személy szándékait illetően kétségei támadnak.

20

Néha kimerültnek érzem magam, sőt, dühös vagyok azokra az emberekre, akikkel napi szinten foglalkoznom kell. Normális jelenség ez?

Az első vonalban dolgozó tisztviselők munkájukat embert próbáló körülmények között végzik, gyakran találkoznak más kultúrákból érkező, más társadalmi háttérű és más élettapasztalatokkal rendelkező emberekkel. Ez az érdekes, ugyanakkor rendkívül megterhelő munkakörnyezet hatással lehet az Ön pszichés közérzetére. Feladatainak ellátása során változó érzelmeket élhet át, a részvéten keresztül a közönyön át egészen a nap mint nap látott személyek elutasításáig. Ez viszont kihathat a munkájának hatékonyságára és színvonalára, illetve a megfelelő döntések és intézkedések meghozatalára való képességére.

Fontos, hogy tisztában legyen ezekkel a tényezőkkel, ahogy a saját személyes körülményeivel is, és folyamatosan törekedjen a hatásuk visszaszorítására. Szükség esetén habozás nélkül kérjen támogatást a munkatársaitól vagy feletteseitől, vagy vegyen igénybe szakmai tanácsadást.

Lásd a Gyakorlati útmutató „Tudatosítsa magában a személyes körülményeit” című részét.

A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés

- ▶ Minden embert értékelni és tisztelni kell
- ▶ Először mindig a sürgősségi egészségügyi ellátással és az alapvető szükségletekkel kell foglalkozni

1

Bárki lehet menekült

Bárkinek lehetnek védelmi igényei, származási országától, etnikai hovatartozásától, megjelenésétől vagy viselkedésétől függetlenül.

2

Mindenki jogosult a visszaküldéssel szembeni védelemre

Senkit nem lehet olyan helyzetbe kiutasítani vagy visszaküldeni, ahol üldöztetés, halálbüntetés, kínzás vagy más embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés veszélyének lenne kitéve. Ez a szabály a határon való beutazás tilalmára és a kényszerű távozás bármely más formájára is vonatkozik.

3

A kiszolgáltatott személyeket meg kell keresni, és megfelelően kell támogatni

Döntő fontosságúak a határátkelőhelyeken és idegenrendészeti fogdáknak meghozott intézkedések, ahol a kiszolgáltatott személyek, köztük a gyermekek és az emberkereskedelem áldozatainak speciális szükségleteit be lehet jelenteni vagy fel lehet deríteni.

4

A gyermekeket érintő intézkedésekben elsőbbséget élvez a gyermek mindenek felett álló érdeke

A gyermek mindenek felett álló érdekének felmérésekor eseti alapon, kellő mértékben számba kell venni olyan tényezőket, mint a biztonság, a családegyesítési lehetőségek, a gyermek jólléte, valamint a gyermek véleménye – a korának és érettségi fokának megfelelően.

5

Ha valaki nemzetközi védelmet kíván kérni, minden esetben tájékoztatni kell az ehhez való jogáról

A menedékjogról szóló felvilágosítást meg kell adni minden olyan személynek, aki nemzetközi védelemre szorulhat, hogy biztosított legyen a menekültügyi eljáráshoz való tényleges hozzáférése.

6

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy nemzetközi védelmet kérjen

Senkitől nem lehet megtagadni a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférést, akkor sem, ha a személy nem tesz eleget az összes beutazási feltételnek.

7

A félelem bármilyen jelét vagy megnyilvánulását úgy lehet érteni, hogy a személy nemzetközi védelmet kér

A nemzetközi védelem kérelmezésére való szándékukat az emberek különféle formákban fejezhetik ki.

A beutazás megtagadása esetén az üldöztetéstől vagy súlyos sérelemtől való félelem bármilyen – szóbeli vagy írásbeli – kifejezése ilyen kérelemnek minősül. Ehhez nem feltétlenül kell használni a „menedék” vagy „menekült” szót.

8

A nemzetközi védelmet kérelmezőket nem szabad az illegális beutazásuk vagy jelenlétük miatt büntetni

Azokat, akik haladéktalanul jelentkeznek a hatóságoknál, nem szabad büntetni az illegális beutazásuk vagy jelenlétük miatt.

9

Minden kérelmet regisztrálni kell, vagy regisztráció céljából tovább kell küldeni az illetékes hatóságnak

Miután megtörtént a kérelem, a felelős hatóságnak ezt nyilvántartásba kell vennie. A nyilvántartásba vételt a lehető leghamarabb, a törvényben előírt határidőn belül be kell fejezni.

10

Biztosítani kell a visszaküldés tilalmának elvét, még akkor is, ha az adott személy nem kér menedékjogot

A hazatérést mindig a bejáratott eljárások szerint kell lebonyolítani, a szükséges jogi biztosítékokat és garanciákat is beleértve. Senkit nem lehet olyan országba visszaküldeni, ahol kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés veszélyének van kitéve, még akkor sem, ha a migrációs helyzete rendezetlen.

HOGYAN JUTHAT HOZZÁ AZ EURÓPAI UNIÓ KIADVÁNYAIHOZ?

Ingyenes kiadványok:

- egy példány: az EU Bookshopból (<http://bookshop.europa.eu>),
- több példány, valamint plakátok, térképek rendelése:
az Európai Unió képviselőin keresztül
(http://ec.europa.eu/represent_hu.htm),
nem uniós országokban a küldöttségektől
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_hu.htm),
a Europe Direct szolgáltatáson keresztül
(http://europa.eu/europedirect/index_hu.htm) vagy
a 00 800 6 7 8 9 10 11 telefonszám tárcsázásával
(ingyenesen hívható az EU egész területéről) (*).

(*) A legtöbb hívás és a megadott információk ingyenesek (noha egyes mobiltelefon-szolgáltatókon keresztül, telefonfülkékből és hotelekből a számot csak díjfizetés ellenében lehet hívni).

Megvásárolható kiadványok:

- az EU Bookshopból (<http://bookshop.europa.eu>).

Az eszköz elektronikus verziója az EASO és a Frontex web-oldalán található, az első vonalban dolgozó tisztviselők számára a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés témájában készített más gyakorlati eszközökkel együtt:

<http://easo.europa.eu/accesstoprocedure>

<http://frontex.europa.eu/publications/?c=training>

